

KREDIT MODUL TIZIMINING O'QUV JARAYONIGA TA'SIRI

Sattarova Sevinch Berdiyori qizi
JDPU o'qituvchisi

Annotatsiya Ta'lim tizimini yanada rivojlantirish uchun yangidan yangi tizimlar ishlab chiqilmoqda. Bulardan biri kredit modul tizimidir. Kredit moduli tizimi qanchalik zamon talablariga javob bera olishi va biz foydalanib kelgan an'anaviy ta'lim tizimidan qay darajada ustuvor ekanligi ushbu ishda keltirilgan.

Kalit so'zlar: Kredit-modul, an'anaviy ta'lim, global moslashuv, ta'lim mazmuni, ECTS, baholash va nazorat, Global moslashuv.

“O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasi”da oliy ta’lim jarayonlariga raqamli texnologiyalar va zamonaviy o‘qitish usullarni joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga keng jalb etish, korrupsiyaga qarshi kurashish, muhandislik-texnik ta’lim yo‘nalishlarida tahsil olayotgan talabalar ulushini oshirish, kredit-modul tizimini joriy etish, o‘quv rejalarida amaliy ko‘nikmalarni oshirishga qaratilgan mutaxassislik fanlari bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar ulushini oshirish bo‘yicha aniq vazifalar belgilab berilgan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2019-yil 8-oktyabrdagi Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi”ga ko‘ra mamlakatdagi oliy ta’lim muassasalarining 85 foizi 2030-yilgacha bosqichma-bosqich kredit-modul tizimiga o‘tishi rejalashtirilgan. Bu yaqin yillar davomida mamlakatdagi deyarli barcha oliy ta’lim muassasalarining kredit-modul tizimida faoliyat yurita boshlashidan darak beradi. “Kredit-modul tizimi, bu-ta’limni tashkil etish jarayoni bo‘lib, o‘qitishning modul texnologiyalari jamlamasi va kredit o‘lchovi asosida baholash modeli hisoblanadi”. Uni bir butunlikda olib borish serqirra hamda murakkab tizimli jarayondir.

An'anaviy ta'lim tizimi – bu o‘quv jarayonida o‘qituvchi va o‘quvchi to‘g‘ridan-to‘g‘ri muloqotda bo‘ladigan, sinf yoki auditoriya sharoitida amalga oshiriladigan ta’lim usuli. Bu tizimda ta’lim jarayoni qat’iy jadval asosida olib boriladi, o‘qituvchi darslarni rejalashtiradi va ularni o‘quvchilar bilan an'anaviy usullar orqali, ya’ni ma’ruzalar, amaliy mashg‘ulotlar va muhokamalar orqali o‘tkazadi. An'anaviy ta'lim

tizimi ko'p yillardan beri qo'llanib kelinayotgan bo'lib, u asosan o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi jonli muloqot va to'g'ridan-to'g'ri aloqaga asoslangan.

An'anaviy ta'lim tizimi va kredit-modul tizimi o'quv jarayonini tashkil etish va talabalarga bilim berish usullari bo'yicha farqlanadi. Quyida har ikki tizimni asosiy xususiyatlari bo'yicha taqqoslab quyidagi natijalarga erishdik:

O'qituvchi va talabaning roli. An'anaviy ta'lim tizimi: Bu tizimda o'qituvchi asosiy rol o'ynaydi. O'qituvchi bilim beruvchi asosiy shaxs bo'lib, talabalarga darslarni tushuntiradi va ularni boshqaradi. Talabalar esa asosan tinglovchi sifatida ishtirok etadi va ko'proq o'qituvchidan olingan bilimni yodlashga asoslangan.

Kredit-modul tizimi: Kredit-modul tizimida talabalar o'z-o'zini boshqarish va mustaqil o'qish imkoniyatiga ega. O'qituvchining roli murabbiy va yo'l boshchi sifatida, talabalarga kerakli yo'nalishni ko'rsatishdan iborat. Talabalar mustaqil izlanish va modullar bo'yicha bilim olishga yo'naltiriladi. Ta'lim mazmuni va moslashuvchanlik

An'anaviy ta'lim tizimi: O'quv dasturi qat'iy belgilangan va barcha talabalar bir xil dars jadvali va bir xil tartibda ta'lim oladi. Darslar odatda sinfxonada olib boriladi va qat'iy jadvalga amal qilinadi.

Kredit-modul tizimi: Bu tizimda o'quv dasturi modullarga bo'lingan bo'lib, talabalar kerakli bilim darajasiga qarab modullarni tanlash imkoniga ega. O'quv jarayonini talabalar individual jadval asosida olib borishi mumkin, ya'ni talaba kurslarni qachon va qanday tezlikda tugatishni o'zi belgilashi mumkin.

Baholash va nazorat. An'anaviy ta'lim tizimi: Baholash jarayoni yakuniy nazorat, oraliq sinovlar va imtihonlar orqali amalga oshiriladi. Talabaning bilim darajasi ma'lum vaqt oralig'ida baholanadi.

Kredit-modul tizimi: Kredit-modul tizimida baholash jarayoni ko'p bosqichli bo'lib, har bir modul uchun alohida baho qo'yiladi. Bu tizim davomiy nazorat va joriy baholashni talab qiladi. Talaba kreditlarni to'plash orqali muvaffaqiyatli o'qishni davom ettiradi.

Mustaqil ishlash imkoniyati. An'anaviy ta'lim tizimi: Mustaqil ishlashga kamroq e'tibor qaratiladi, talabalar dars davomida o'qituvchi aytgan narsalarni o'zlashtirishga harakat qiladi. Darsdan tashqari vaqtlar uchun uy vazifalari topshiriladi, lekin bu uy vazifalari o'qituvchi tomonidan boshqariladi.

Kredit-modul tizimi: Bu tizim talabani mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Talabalar modullarni mustaqil o'rganadi, izlanish olib boradi va darsga tayyorgarlik ko'radi. Bu o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi

Talabaga moslashuvchanlik darajasi. An'anaviy ta'lim tizimi: Talabalar uchun bir xil o'quv dasturi va jadval bo'ladi, ya'ni barcha talabalardan bir xil vaqtda, bir xil tezlikda bilim olish kutiladi. Shuning uchun individual qobiliyatlar va qiziqishlar kamroq e'tiborga olinadi.

Kredit-modul tizimi: Talabalar modullarni tanlashda va o'quv jarayonini boshqarishda moslashuvchanlikka ega. Bu tizimda talabalar o'zlariga qulay va mos keladigan jadval asosida bilim olish imkoniyatiga ega.

Yondashuv va ta'limning maqsadi. An'anaviy ta'lim tizimi: Ushbu tizimda bilim berish ko'proq o'qituvchidan o'quvchiga o'tadigan tarzda bo'ladi. Ta'lim jarayonining asosiy maqsadi o'quvchilarga fanlarni standart ravishda o'rgatish va ularga mustahkam bilim bazasini berishdir.

Kredit-modul tizimi: Ushbu tizimning asosiy maqsadi talabani mustaqil o'rganish va izlanish qobiliyatiga ega qilib tarbiyalashdir. Ta'lim jarayonida talabani tanlovlari va qobiliyatlarini hisobga olish orqali ularga individual o'sish va rivojlanish imkoniyatini berish maqsad qilingan.

Global moslashuv. An'anaviy ta'lim tizimi: An'anaviy tizim asosan o'sha mamlakat ichida yoki bir xil o'quv standartlariga ega bo'lgan muassasalar o'rtasida mos keladi. Talabalar boshqa oliygohlarga o'tishda kredit yoki o'quv dasturlarini moslashtirishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.

Kredit-modul tizimi: Bu tizim xalqaro darajada ECTS kabi kredit tizimlari bilan mos keladi, bu esa talabaga xalqaro oliygohlarga o'tishda yoki kreditlarini transfer qilishda qulaylik yaratadi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki olib borilgan kuzatishlar va ilmiy izlanishlar an'anaviy ta'lim tizimi qat'iy tartib va o'qituvchi boshqaruvi asosida olib borilgan bo'lsa, kredit-modul tizimi talabani mustaqil va moslashuvchan o'qish imkoniyatiga asoslanadi. Kredit-modul tizimi an'anaviy ta'lim tizimiga qaraganda talabalarning individual qobiliyat va ehtiyojlariga moslashuvchan bo'lib, ularni mustaqil ishlashga

o'rgatadi. Shu bilan birga, an'anaviy tizimda qat'iy tartib va barqarorlik kuchli bo'lsa, kredit-modul tizimida moslashuvchanlik va zamonaviy yondashuvlar ustunlik qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.Ibragimovna, Y. G. (2022). Advantages of credit-module system in the field of education. International journal of social science & interdisciplinary research ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 11, 14-16.

2.Djurayeva, D., & Fayzullayeva, S. (2023). Kimyo fanini o'qitishda kredit modul asosida mustaqil ta'limni tashkil qilish. Наука и технология в современном мире, 2(12), 9-11.

3.Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари 1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кураимиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.

